

Özel Yetenek Nedir?

Özel Yetenekli Birey:

Aynı yaş, deneyim veya çevre şartlarına sahip akranlarına göre, genel ve/veya özel yetenekleri açısından yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişi.

Özel Yeteneklilerin Sınıflandırması

Özel Yetenekli çocuk: Bir ya da birden çok yetenek alanında ya da zekâ özelliğinde akranlarından çok üstün performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliklere sahip olan çocuklar

Üstün özel yetenekli çocuk: Belirli bir alanda, olağanüstü yetenek ya da başarı gösteren diğer alanlarda ise ortalama yetenek gösteren ya da dil becerilerinde olağanüstü iken diğer alanlarda ortalama yeteneğe sahip olanlardır.

Yaratıcılık yeteneği ayrıcalıklı olan çocuk: Performans ya da gizilgüç olarak özgün düşünme biçimi olan ya da sanat dalları ve müzik ortamı ile düşüncelerini kendine özgü biçimde ifade eden çocuklar.

Liderlik gizilgücü ayrıcalıklı olan çocuk: Diğer kişileri etkileme yeteneği olarak tanımlanabilir. Kendi akran grupları üzerinde genellikle etkili olur: Çok erken yaşlardan itibaren bu çocuklar yeteneklerini sergilemeye başlarlar.

Olağanüstü yetenekli çocuklar: Müzik; bale, drama, tiyatro gibi performans alanlarından birinde olağanüstü yetenek gösteren çocuklar.

Psikomotor alanlarda olağanüstü yetenek gösteren çocuk: Hız, güç, koordinasyon, top kontrol vb spor alanlarında üstünlük gösteren çocuklar.

Özel Yeteneğin Tanınması

Ülkemizde özel yetenekli bireylerin tanınması iki şekilde yapılmaktadır. Bireyin BİLSEM sürecinde tanınması ya da RAM'lara başvuru yaparak eğitsel tanılmanın yapılması şeklindedir.

Bilim ve Sanat Merkezleri; okul öncesi eğitim, ilkökul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin (resim, müzik ve genel zihinsel yetenek) örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır. BİLSEM tanılama süreci üç aşamada gerçekleşir:

Birinci aşama; genel zihinsel, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarında yetenekli olduğu düşünülen öğrencinin örgün eğitim gördüğü okulundaki sınıf öğretmenleri tarafından e-okul sistemi üzerinden gözlem formu doldurularak öğrencinin sisteme kaydedilmesidir.

İkinci aşama: sınıf öğretmenleri tarafından sisteme tanıtılan öğrencilere Bakanlığın belirlediği şekilde merkezî biçimde grup tarama uygulamasının yapılmasıdır.

Üçüncü aşama: Grup tarama uygulamasından beklenen performansı gösteren öğrencilerin bireysel incelemelere alınarak değerlendirilmesidir. Bireysel inceleme sürecinde istenilen performansı gösteren öğrenci BİLSEM öğrencisi olmaya hak kazanır. BİLSEM öğrencisi aynı zamanda örgün eğitim gördüğü okulunda destek eğitim odasından da faydalanabilir.

Özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim odası hizmetlerinden faydalanabilmesi için BİLSEM seçim sürecinde veya rehberlik araştırma merkezlerinde tarafından tanınmış olması zorunludur. Örgün eğitim kurumlarındaki destek eğitim odalarında öncelikle bakanlıkça eğitime alınmış öğretmenler tarafından özel yetenekli öğrencilere hazırlanmış bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) çerçevesinde destek eğitimi verilir.

Özel yetenekli öğrenciler için açılan destek eğitim odaları, bireylere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çalışabilecekleri bir ortam oluşturmaktadır. Destek eğitim odalarında; program farklılaştırma ve bireyselleştirmeye yönelik zenginleştirme uygulamaları yapılmaktadır.

Öğretmenlere Öneriler

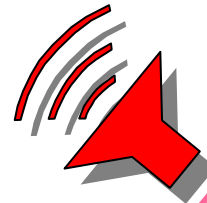

Hayal dünyasındaki kurgularına dair paylaşımlarına saygı gösterin. Hayal gücünü kullanarak ortaya özgün ürünler (karikatür, hikâye, şiir, tasarım gibi) çıkarması için onu destekleyin.

- Zihinsel duyarlılığını kullanması için işlem, mantık ve strateji gerektiren oyun ve aktivitelere yer verin. Ona merakını ve ilgi alanlarını destekleyecek kaynaklar (dergi, kitap, belgesel gibi) sunun.
- Duyarlı olduğu konularda (çevre sorunları, hayvan hakları, savaşlar, evsizler vb.) bir şeyler yapmasına destek olun.
- Öğrencinizin eş zamanlı olmayan gelişiminin farkında olup beklentilerinizi gerçekçi düzeyde tutun. Yani bilişsel düzeyde çok ileri bir seviyede olsa da fiziksel ya da duygusal olarak akranlarından geride olabilir. Bu kapsamda öğrencinizin davranışlarının yaşına uygun olmasına fırsat verin.
- Gerçekçi hedefler koyun, hedefe ulaşmak için aşamalandırın, çabalarını takdir edin.
- Öğrencinizin sonuca değil sürece odaklanarak yaptığı işten keyif almasını sağlayın.
- Başarı konusunda arkadaşları ile kıyaslama yapmayın.
- Mükemmeliyetçilik duygusu ile başa çıkmasında ona yardımcı olun. Her zaman doğruyu ve en iyiyi yapmak zorunda olmadığı fikrini verin.
- Öğrencinin neyi yanlış yaptığını söylemek yerine ne yapması gerektiğini söyleyin.
- Bazı öğrenciler hem özel yetenekli hem de öğrenme güçlüğüne sahip olabilir. Öğrencinizde de bu durum varsa öğrenme güçlüğü olduğu alanı fark edin ve bu konuda bir uzmandan yardım alın.

Ailelere Öneriler

- Üstün yetenekli çocuk için mükemmel ana baba olma yerine iyi ana baba olmak gerekir. Mükemmel olmaya çabalamak, ana babaların daha çok hata yapmalarına neden olur ve bu durum çocuğa da yansır.
- Çocuğun kendisi de mükemmeliyetçi olabilir. Her insan gibi hata yapabileceği unutturulmamalı, hataları ve başarısızlıkları aşırı tepki ile karşılanmamalıdır.
- Çocuğun eğitimi planlanırken okul seçeneklerini iyi bilmek gerekirken birlikte, "mükemmel okul" olmadığını unutmamak gerekir.
- Çocuğun sosyal gelişimi dikkatlice gözlenmelidir. Çocukla ve diğer aile bireyleri ile etkili bir iletişim kurulmalıdır.
- Üstün yetenekli çocuklar normal gelişim gösteren yaştlarının hoşlandığı birçok etkinliğe ilgi gösterirler. Her alanda farklı olmasını beklemek hatadır.
- Yetenekli olduğu alana aşırı ilgi göstermesini ve diğer gelişim alanlarını boşlamasını önlemek gerekir.
- Çocuk hayatı kaçırmamalıdır. Her insan gibi sevecek, âşık olacak, başarısız olacak, arkadaşlarıyla tartışacak, fikir değiştirecek, yemek seçecek, tembellik edecek, hatalar yapacaktır. Çocuğun insani özelliklerini ıskalamamalı, üst insan muamelesi yapmamalıdır.
- Üstün yetenekli çocuklar sonsuz denebilecek kadar çok soru sorabilirler. Bazıları sadece bilgi sahibi olmak için soru sorarlar. Bazıları bir konudan diğerine ya da bir ilgi alanından diğerine atlayabilirler. Buna hazırlıklı olunmalıdır.
- Çocuğu kardeşlerinden veya yaştlarından ayırmak, bunu belli etmek özel yetenekli çocuk için çok kötü bir davranış olacaktır. Çocuğa üstünmüş gibi değil, farklı ihtiyaçları varmış gibi davranmak gerekir. Her insan gibi üstün yetenekli bireyin de iyi arkadaşlıklar kurmaya, dengeli ve sevgi dolu aile ilişkisine ihtiyacı vardır.

DÖRTYOL
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü

**Özel Yetenekli Birey
Kimdir?**

- **Web:** <http://dortyolram.meb.k12.tr>
- **Adres:** Özerli Mah. 1 Nolu Çiftçiyolu Sok. No19 Fatih Ortaokulu Yanı Dört Yol
- **Telefon:** 0326 713 23 33